

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΙΣ ΔΟΥΛΩΝ ΕΙΔΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΝ

Κοσμικές απελευθερώσεις

1. μέσω διαθήκης
2. μέσω πληρωμής τέλους

Θρησκευτικές απελευθερώσεις

1. με ανάθεση στο θεό
2. με εικονική πώληση στο θεό

Γενική Βιβλιογραφία

- 1) Albrecht, K. D., Rechtsprobleme in den Freilassungen der Bötier, Phoker, Dorier, Ost- und Westlokrer (1978)
- 2) Bloch, M., Die Freilassungsbedingungen der delphischen Freilassungsinschriften (1914)
- 3) Bömer, Fr., Untersuchungen über die Religion der Sklaven in Griechenland und Rom, Teil II: Die sogenannte sakrale Freilassung in Griechenland und die *douloi hieroi* (1960)
- 4) Calderini, A., La manomissione e la condizione dei liberti in Grecia (1908, επανεκτύπωση 1965)
- 5) Finley, M. I., Slavery in Classical Antiquity. Views and Controversies (1960)
- 6) Garlan, Y., Η δουλεία στην Αρχαία Ελλάδα (1982, ελλην. μτφρ. Α. Χατζηδάκης 1988)
- 7) Marinovic, L.P., Freilassungsinschriften als Quellen zur Geschichte der Sklaverei, στο L.P. Marinovic κ.ά., Die Sklaverei in den östlichen Provinzen des römischen Reiches im 1.-3. Jh. (1992)
- 8) Rädle, H., Untersuchungen zum griechischen Freilassungswesen (Διατρ. 1969)
- 9) Samuel, A.E., The Role of Paramoné Clauses in Ancient Documents, JJP 15 (1965) 221-311
- 10) Zelnick-Abramovitz, R., Not Wholly Free. The Concept of Manumission and the Status of Manumitted Slaves in the Ancient Greek World. Mnemosyne 266 (2005)

Υλικό και Βιβλιογραφία κατα Περιοχές

Θεσσαλία

- 1) Μπαμπάκος, Α., Πράξεις κοινής διαθέσεως και άλλα συγγενή φαινόμενα κατά το δίκαιο της Αρχαίας Θεσσαλίας (1961)
- 2) Helly, Br., Lois sur les affranchissements dans les inscriptions thessaliennes, Phoenix 30 (1976) 153-156

Δελφοί

- 1) Cromme, C., Personen- und Familiengüterrecht in den delphischen Freilassungsurkunden, Revue Internationale des Droits de l'Antiquité Sér. 3, 9 (1962) 177-238
- 2) Kränzlein, A., Zu den Freilassungen aus Delphi, στο: V. Arangio-Ruiz, Synteleia (1964) 820-827
- 3) Tucker, C. W., Women in the Manumissioninscriptions at Delphi, TAPA 112 (1982) 225-236

Βοιωτία

- 1) Albrecht, K. D., Rechtsprobleme in den Freilassungen der Böotier, Phoker, Dorier, Ost- und Westlokrer (1978) [αφορά και τους Δελφούς]
- 2) Darmezine, L., Les affranchissements par consécration en Béotie et dans le monde grec hellénistique (1999)

Ήπειρος

- 1) Cabanes, P., Les inscriptions du théâtre de Bouthrotos, στο Actes du Colloque sur l'esclavage 1972. Annales de Besançon 163 (1974) 105-209
 - 2) Cabanes, P., L'Épire de la mort de Pyrrhos à la conquête romaine, 272-164 av. J.-C. (1976)
- Cabanes, P. – Drini, F., Corpus des inscriptions grecques d'Illyrie méridionale et d'Épire 2. Inscriptions de Bouthrôtos (Athènes 2007)

IG IX 2, 415, περ. 27 π.Χ., Φερεές

Ἀντιλέοντος

τοῦ Ἐπικράτους ταμιεύο[ν]-
τος τῆς πόλεως τὴν πρώτη[ν]
ἑξάμηνον τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ
ἐπὶ στρατηγοῦ Θεμιστογέ-
10 νους τοῦ Ἀνδροσθένους οἱ

δεδωκότες ἐπ' αὐτῷ ἀπελεύ-
θεροι τῇ πόλει τοὺς δεκαπέν-
τε στατήρας κατὰ τὸν νό-

μον· Κλήτα ἀπὸ Ἀρχελάου

15 τοῦ Ἴπποκράτους καὶ Ἡγησάν-
δρας τῆς Ἴππομάχου, Καλλισ-
τῷ ἀπὸ Κρατίνου τοῦ Πολέμωνος κ[αὶ]
Δικαιοπόλεως τῆς Ἀρίστωνος.

IG VII 3363, 2^{ος} αι. π.Χ., Χαιρώνεια

Ἄρχοντος Πάτρωνος, μηνὸς Ἀλαλκομε|νείου, Ζωΐλος καὶ Εὐβουλος
οἱ Καφισίου ἀνα|τιθέασι τὴν ἰδίαν δούλην Εὐφροσύνην ἱε|ρὰν τῷ Σα-
5 ράπιδι, παραμείναςαν τῇ μητρ[ι] | αὐτῶν ἕως ἂν ζῇ ἀνευκλήτως, τὴν
ἀνάθε|σιν ποιούμενοι διὰ τοῦ συνεδρίου κατὰ τὸν | νόμον.

Ο πολυγωνικός τοίχος των Δελφών (επί του οποίου είναι χαραγμένες πολλές απελευθερώσεις)

F.Delphes III 6, 6, 1^{ος} αι. μ.Χ. [Σ. Ανεξίρη στο *Ανθολόγιο* 172-179: E19 = <https://nautilus.arch.uoa.gr/exhibits/apeleutherosi-doulon-meso-eikonikes-polisis-ston-apollona/> όπου και η μετάφραση]

- Ἄρχοντος Θεοξένο[υ] τοῦ Φιλαιτώλου, μη[ν]ὸς δ[ὲ]
Δαιδαφορίου, βουλευόντων Ἐ[πι]νίκου [τοῦ Νικο]-
στράτου, Σατύρου τοῦ Ζωΐλ[ο]υ· χεὶρ Θεόφιλου το[ῦ] Εὐαμέ]-
ρου ὑπὲρ Νικόμαχον Εὐδίκου παρόντα καὶ κελεύ[ον]-
5 τα γράψαι ὑπὲρ αὐτόν· ἀπέδοτο Νικόμαχος καὶ Νεικ[ώ]
τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Πυθίῳ ἐπ' ἐλευθερίᾳ σώματα, οἷς ὀνόματα
[Ζ]ωπύρα καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς Παράμον(ον) καὶ Κλέωνα καὶ Ζώπυρον,
[τε]ιμᾶς ἀργυρίου ἕκαστον αὐτῶν μ[νᾶ]ν τ[εσσά]ρων σ[υ]νευα-
10 ρεσ]τέοντος αὐτοῖς κα(ί) τοῦ υἱοῦ αὐτῶν Διονυσίου· καὶ τὰν τε[ι]-
[μᾶν] ἀπέχομεν πᾶσαν. Βεβαιωτὴρ κατασταθεὶς ὑπ' [αὐτῶν]
κατὰ τοὺς νόμους τᾶς πόλιος Λυ(σ)ίμαχος Νικ(ά)νορος κα[θ]ὼς
ἐπίστευσαν(ν) τῷ θεῷ τὰν ὄναν Ζωπύρα καὶ Παράμο-
νος καὶ Κλέων καὶ Ζώπ(υ)ρος, ἐφ' ᾧτε ἐλεύθ[ε]ροι εἴμεν καὶ ἀνέπαφοι
ἀπὸ πάντω(ν) τὸν πάντα βίον.
Παραμεινάτωσαν δὲ Παράμονος καὶ Κλέων καὶ Ζώπυρος Διονυσίῳ
τὸν τᾶς ζωᾶς αὐτοῦ χρόνον
ποιοῦντες τὸ ἐπιτασσόμενον πᾶν τὸ δυνατόν. Εἰ δὲ μὴ
ποιέοι[σ]αν, ἐξουσίαν ἐχέτω Διονύσιος ἐπι-

τειμέων τρόπῳ ᾧ κα θέλη, πλήν μὴ πωλέων. Εἰ δέ τι πάθοι Διονύσιος τῶν κατ' ἄνθρωπον ἀπολιπὼν τέκνα γνήσια, δότωσαν οἱ ἐν τῇ παραμονῇ ἕκαστος δηνάρια ἑξήκοντα.

Ζωπύρα δὲ ἐξουσίαν ἐχέτω ποιεῖν ἅ κα θέλη, μηδενὶ μηδὲν προσήκουσα. Εἰ δέ τις ἐφάπτοιτο τῶν προγεγραμμένων σωμ[ά]-

των ἐπὶ κ(α)τα(δ)ουλισμῷ, βεβαίην παρεχόντω (τῷ) θεῷ τὰν ὦνὰν οἱ τε ἀποδόμενοι καὶ ὁ βεβαιω-

τῆρ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀπόλλωνος· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ παρατυχὼν κύριος ἔστω συλέων καὶ ἀφαιρέιμενος ἐν ἐλευθερίαν, ἄζάμιος ὢν καὶ [ἀ]νυπόδικος πάσας δίκας καὶ ζαμίας. Ἐθέμεθα δὲ τὰς ὦνὰς διὰ τοῦ γραμματέως τῆς πόλεως

Μελισσίωνος τοῦ Λαιάδα εἰς τὰ δημόσια τῆς πόλεως γράμματα, τὰν δὲ ἑτέραν ἐνχαράξας ἐν τῷ θεάτρῳ. Χεὶρ Λυσιμάχου τοῦ Νικά-

νορος. Γέγονα βεβαιωτῆρ ἐπὶ τὰν προγεγραμ(μ)έναν ὦνὰν κατασταθεὶς ὑπὸ Νικο-μάχου τοῦ Εὐδίκου. Χεὶρ Διονυσίου. Συνευαρεστῷ τῇ Παρ(αμ)όνο(υ κ)α(ὶ) τῶν προγεγραμ(μ)ένων ὦ-

25 νᾶν. Μάρτυρες οἱ τε ἱερεῖς τοῦ Ἀπόλλωνο[ς] Διονύσιος Ἀστοξένου, Δάμων Πολεμάρχου· καὶ ἰδιῶται Ἀρχίας Ἀντιγένους, Νικάνωρ Λυσιμάχου, Εὐάνδρος Μεγάρτα.